

Проломъ

ДВУСЕДМИЧНИКЪ ЗА НАПРЕДЪКА НА БЪЛГАРСКИНАТА

Година I.

София, 20 декемврий 1938 год.

Брой 3.

ФАКТОРЪТЪ ВРЕМЕ

олкото и да е странно, все пак нѣкои хора се ослабватъ на времето. Тѣ оставятъ времето да работи вмѣсто тѣхъ и да промѣни обстановката, та тогава тѣ да взематъ решение. Такива политици взематъ решенията си, следъ като боятъ е вече свършилъ. Ако се сражаваха за себе си лично, бихме могли да ги оставимъ да гърпятъ колкото щатъ поражения. Но, тъй като нацията плаща грѣшките имъ, поведението имъ има вече съвсемъ друго значение.

Нима съмнение, че времето е факторъ въ всѣка работа, въ смисълъ, че всѣка работа има свое времетраене. И отъ това гледище нетърпението е другъ, противоположенъ недостатъкъ. Става дума, обаче, за целесъобразно и резултатно отношение къмъ фактора време.

Проспиването, пропийаването на време и наивното очакване помощъ отъ самото време се дължатъ най-често на природна пасивностъ, на липса на борчески духъ, на страхливостъ, на недоверие къмъ собственитѣ сили, на липса на обичъ къмъ дѣлото, на умора, на безволие и т. н. Но тѣзи недостатѣци се прикриватъ най-старателно отъ страна на тѣзи, които пропийаватъ времето въ ущърбъ на общото дѣло. Такива хора се оправдаватъ най-различно съ доводи за мъдростъ, за тактичностъ, за планомерностъ, за дискретностъ, и взематъ най-разновидни народополезни пози. Дръпнете имъ маската, и ще видите какво има подъ нея. Най-често, самото време изхабава маската и тя пада. Тогава поколѣбнията виждатъ истината, но, разбира се, следъ като е станало вече късно и следъ като общото дѣло е поразено.

Трѣбва да се помни, че времето е въ едни случаи целебенъ, а въ други случаи рушителенъ факторъ, и то споредъ естествотъ на процеса. При единъ оздравителенъ процесъ то е лѣчебенъ факторъ, но при единъ разложителенъ процесъ то е рушителенъ факторъ.

Затова въ разложителни процеси хирургията предвижда радикална операция, „докато е още време“.

Въ борби за съревнувание напр. между народи времето трѣбва да се използва до крайностъ. Има епохи, въ които победата може да се постигне само, ако се работи тъй, както се работи въ време на пожаръ, т. е. непрекъснато, съ всички сили и упорито.

А тъймо въ това отношение, отъ двадесетъ години насамъ въ България се върши точно обратното.

Стари лѣтописци казватъ, че прабългаритѣ действували съ такава бързина, че стигали челята си дори преди мълвата и затова успѣвали.

Не щемъ ние други пжтица и методи, а искаме наши, български, вѣрни пжтица и методи. Само чрезъ крайно пестеливо боравене съ фактора време и съ прабългарска организираностъ и целестремителностъ ще извоюваме общобългарската победа!

Асенъ Кантарджиевъ

Мандати и честъ

Народното събрание касира мандатитѣ на 6 души пладняри, защото развивали партийно-политическа дейностъ въ връзка съ ноторния предателъ Коста Тодоровъ.

Мандатитѣ сж си мандати — насъ тѣ не ни интересуватъ. Трагично и забавно въ тази история е следното: нима единственото нѣщо, което единъ политикъ има да губи, е мандата? Ами честята? Да те изкаратъ предъ чѣлъ народъ, че предателствуващъ?

А щомъ като едно Народно събрание съ воть твърди, че Коста Тодоровъ е предателъ, къде сж г. г. прокуроритѣ въ страната? Или за предателтъ има изрична амнистия?

Музикална култура и музикална общественост

От всички изкуства музиката най-тъсно е свързана с личния и обществен живот на човека. Като израз на неговия богат и многостранен вътрешен живот, въ един случай тя е лична и интимна изповед, а въ друг — тя е израз на хармонично живещата и хармонично проявяващата се колективна душа на народа. Въ двата случая, обаче, тя е едно първично и стихийно по своята сила вдъхновение, чиито извори сж дълбоко нѣкжде въ духовнатч сщност на човека.

Народната пѣсенъ пѣжъ е най-стария и автентиченъ документъ за бита, културата, религията и нравствения уровень на единъ народъ. Тя е и могущъ вдъхновителъ за художествено-музикално творчество. Даровититѣ музикални творци, които черпатъ вдъхновение отъ нея и които иматъ разбираня за високата естетично-възпитателна и социална мисия на музиката, отразявайки въ творчеството своето лично „азъ“, отразяватъ неусѣтно и общото, голѣмото „азъ“ на народа си. Като си служатъ съ характернитѣ елементи на народната пѣсенъ за създаване на свой личенъ музикаленъ стилъ, тѣ сжщо така неусѣтно допринасятъ за създаването на национална музикаленъ стилъ. Музикалнитѣ творци чрезъ своето творчество, бихъ казалъ, даватъ открития листъ на народа си за дългия пътъ на живота и историята.

Музикалнитѣ творци, тъкмо за това, че сж такива, иматъ правото на суверенни господари да чертаятъ пѣтица въ своята област, да определятъ направления и налагатъ норми чрезъ изкуството си. Тѣ се борятъ срещу пристжитѣ на обединената и организирана посредственост, която, подъ прикритието на една псевдо-музикална общественост, се стреми да имъ наложи своитѣ вкусове и разбираня, да имъ натрапи настояничеството си — настояничеството на тѣзи, които се домогватъ до лесно достижимото равнище и не търпятъ извишаващитѣ се надъ него глави. Истинската музикална общественост, обаче, е нѣщо друго — тя е полрище за идеалисти, за чисти и безкористни художници, ратуващи за по-висока музикална култура. Истинската музикална общественост е повинност за даровититѣ музиканти: творци, изпълнители, теоритичи и др. Истинската музикална общественост е съгласуване усилията на всички, които планомѣрно и неотстъпно се стремятъ да направятъ отъ музиката, отъ това, колкото лично, толкова и общественостно изкуство, едно по-широко достояние, за да може тя да изпълнява художествената си, национална и социална мисия. Петко Стайновъ

За националното чувство

Националното чувство у единъ младъ, здравъ и силенъ народъ, какъвто е българскиятъ, не може да бжде одушено или изкоренено. Тѣмни сили могатъ да желаятъ това, но усилията имъ ще отидатъ напусто. Държавата, то се знае, не може да бжде и не е противъ националното чувство у собственя си народъ. Тя най-много може да иска отъ него, съ гнѣвъ, съ мъка, да въздържа проявитѣ на това чувство. Да го иска по съображения на политика, на логика на разумъ; по съображения, които оставатъ често твърде сложни и неразбираеми, като китайска премждростъ. Въ всѣки случай, да го иска само отъ люде съ разумъ и логика обработени и възмъжжали, въ състояние да следватъ сложнитѣ логически ходове на държавния разумъ, *raison d'etat*. Очевидно е, обаче, че детскиятъ разумъ и логика не сж въ състояние да сторятъ това. Отъ деца не може да се иска да въздержатъ чувствата си, като се ръководятъ отъ съображения на държавенъ разумъ. Никой не може да иска това. А тъй като националното чувство у децата не може да бжде сдържано, а не може и не бива да бжде и одушено, остава само възможността да бжде канализирано. Властта трѣбва да вземе овреме мѣрки за това. Управлението е грижа и ръководство. Националното чувство (не само у децата) трѣбва да се канализира.

А. Б.

Съветски рай. Хиляди подробности сж доказателство за анархията, която царува въ С.С.С.Р. Така, въ Харьковѣ всички салони за събрания на работницитѣ сж затворени отъ началото на студоветѣ. Събрания нѣма — невъзможно е да се осигури отоплението.

Въ единъ другъ градъ по-голѣма частъ отъ работницитѣ сж въ невъзможност да си доставятъ дърва за горене, защото отговорнитѣ фактори изпращали на града 3000 куб. м., вмѣсто 13000 куб. м.

Въ Минскъ единственитѣ три хотела сж реквизиранни отъ официалната власт, която имъ плаща астрономически суми, за да ношуватъ тамъ нейнитѣ чиновници.

Въ гр. Горки превознитѣ срдѣства сж въ окаяно положение. Една частъ отъ трамваитѣ не вървятъ, защото трѣбва да се направятъ нѣкои малки поправки. Работницитѣ си саѣтатъ съ саѣщи, защото електрическото осветление не работи. Колкото пѣжъ за дисциплината, тя е такава, че миналия месецъ отъ 170 работника 112 сж строго наказани, а отъ 270 чиновници отъ тракцията дисциплинарни наказания сж наложени на 199 души.

Работницитѣ

Въпросътъ за работничеството е старъ колкото всички човѣшки въпроси подъ слнцето. Наистина, рѣки настило сж изписани по него и все пакъ той си остава все още неразрешенъ. Българското работничество — а днесъ само то ни интересува — продължава да се лющка съ помжтено отъ едно класово учение съзнание между отрицанието къмъ собствена си държава и вътрешната надежда да извоюва мѣстото си между всички хора въ свѣта.

Нѣма нищо по-лесно отъ демагогията и спекулацията съ действително тежкото положение на всички трудящи се. Отъ крокодилски сълзи, обаче, тѣмъ не е станало по-леко и, ако има нѣкой, който трѣбва да бжде противъ подобни спекулации, това е само работничеството.

За насъ важи, обаче, една истина и едно задължение.

Истината е, че положението на българския работникъ действително е отчайващо тежко, неподдаващо се на описание.

А задължението, което доброволно поемаме, е да промѣнимъ това положение въ друго, въ което всѣки работникъ наистина ще се радва на плодоветѣ на своя почтенъ трудъ. Недостройно е най-после за годинитѣ, въ които живѣемъ, да сродѣлжава това голѣмо бедствие и да се мъчимъ съ палиативи да го премаваме.

Въ нещастieto си има свой дѣлъ и самото работничество. То се увлѣче въ една идея и политическа програма, които можеха само да увеличатъ страданията му, но които никжде и никога не можахъ да разрешатъ нито единъ неговъ въпросъ. Думата е за марксиститѣ. Тѣзи политически лешояди надушиха, че има единъ политически теренъ още незаваляванъ, отъ който могатъ да направятъ капиталъ за разрушителното си дѣло. И тѣ създадоха дѣла идеология на класовата омраза, която се оказа — ни повече, ни по-малко — най-голѣмото политическо мародерство. Навсѣкжде тѣ успѣха да организиратъ работничеството, но никжде не смогнаха да сътворятъ нито едно строително, положително дѣло. И днесъ още работничеството продължава да влочи оковитѣ на своята заблуда, да върва на социалисти и комунисти, че като самоизолираха се политическа сила ще могатъ срещу нацията, срещу държавата да проведатъ нѣкаква творческа програма. Излагайки се само на непрекъснати удари за мними успѣхи, българскитѣ работници почнаха да прозиратъ въ жестоката истина, че въ

продължение на десетилѣтия сж плащали тежкия данѣкъ на тази заблуда, опровергана вече отъ самия животъ. Днесъ всички работници иматъ чувството, че при марксизма ги чаква само нещастие. И самитѣ тѣ отвръщатъ лице отъ него.

Другото нещастие на българския работникъ, обаче, лежи въ обстоятелството, че и у насъ, както на много мѣста, държавата се заз съ разрешението на този въпросъ, безъ, обаче, да създаде нуждитѣ предпоставки. Вмѣсто изграждането на едно национално политическо движение, въ което да има своя дѣлъ и работникътъ и така органически да се стигне до едно ново държавно устройство, където социалниятъ въпросъ да намѣри своето естествено разрешение, трѣгна се по пътя на декретирани работнически организации и на предписано щастие. Да се отрече добрата воля на тѣзи намѣрения не може. Но единствено добрата воля не решава. Мжчно ли е да се зербере, че развоичнето се крие въ доброволното и съзнателно участие на самитѣ работници въ единъ новъ социаленъ редъ?

Така днесъ нашето работничество стои безпомощно между една лъжовна илюзия и едни подарени грижи. Съ сърдието си и идеологично то се тегли къмъ марксизма, но съ разума си прозира, че тамъ липсватъ всѣкакви изгледи за действително разрешение на въпроса. Отъ друга страна, официална държавата полага нѣкакви грижи за подобрене на положението му, но не може да го привърже духовно.

Кжде е разрешението и изходътъ отъ тази пакостна двойственостъ?

Български работници, вижте и разберете най-после!

Докато не участвувате въ изграждането на едно движение, въ което да обикнете собствена си държава и чрезъ нея я направите действително нова въ съзнанието и въ дѣлото си, за да обичате и всичко, което тя ви дава и поднася, вие никога не ще се радвате на разрешенъ работнически въпросъ, тъй както му се радватъ работницитѣ на Германия, Италия и други страни. До тогава вие, или ще губите ума си по книги обещаващи рай на земята, но обръщащи живота ви на адъ, или пѣжъ ще завиждате по картинитѣ на живота на другитѣ работници, които сж ви изпреварили.

Българскиятъ работникъ може да стане щастливъ въ една своя България; той да й служи, а тя да го пази! Само тамъ, където проповѣдватъ това, само тамъ е неговото бждеще!

Ст. П.

Национализъм, религия и църква

В наше време отношението не само към църквата, но и към религията се намира под знака на безразличието, ако не и на пълното отрицание. Сама съвременната държава е безразлична към църквата и религията: тя сж въпросъ на съвестта на отделния индивид и не засягат държавата. Това безразличие често се свежда към прикрито отрицание. Добритъ отношения между държава и църква, каквито и доколкото се срѣщат и днес, се дължат винаги на политически смѣтки, преходни по своето естество. Затова, на край, отношението на държавата към църквата се определя отъ господстващитъ въ държавата идеологии. А господстващитъ въ досегашната държава либерално-демократически и марксистически идеологии, както и господстващиятъ така нареченъ наученъ позитивизъмъ, сж напълно отрицателни къмъ църквата и религията. За тѣхъ религията е опиумъ за народа, който чрезъ нея се държи въ невежество, далечъ отъ науката и въ подчинение на господстващитъ класи. Църквата пъкъ е, споредъ тѣхъ, организация за поддържане това невежество и за използванетоъ му. Къмъ това отрицателно отношение по необходимостъ водятъ рационализъмътъ и индивидуализъмътъ, които сж основнитъ подложки, както на либерално-демократическитъ и марксистически идеологии, така и на научния позитивизъмъ.

Рационализъмътъ е, въпрѣки всичко, вѣра: вѣрата, че човѣкъ е човѣкъ само по своя разумъ, че разумътъ е единствен то срдѣство за познание и единствения пътъ къмъ истината, че само интелектътъ и разумътъ трѣбва да ръководятъ човѣка въ отношенията му къмъ свѣта, че разумътъ единственъ ражда прогресъ. Презъ призмата на рационализма цѣлостната действителностъ се превръща въ атомистична механика, човѣкътс се механизира и въ своитъ обществени и духовни прояви се превръща въ общественъ атомъ, въ индивидъ откъснатъ отъ семейното, обществено и национално единство.

Поради сжщината си, рационализъмътъ не може да разбере, да признае и да се примири съ религията. Той иска тя да отстъпи предъ свѣтлината на разума, да се превърне въ философия, а най-добре и съвсемъ да изчезне, като отстъпи мѣстото си на науката. Затова човѣкътъ на западната рационална култура можеше да запази религията си само съ цената на раздвоаването си като познаващо и вѣрващо същество. Но така откупената религия нѣмаше вече почва въ действителността, тя се изгонваше отъ този свѣтъ, какъвто ни е даденъ или какъвто е самъ за себе си, въ

единъ напълно въображаемъ вече „другъ“ свѣтъ.

Истинското си мѣсто въ живота и сждбата на човѣка религията може да получи само извънъ рационализма и индивидуализма, само при тѣхното отрицание.

Религиозността е дълбоко заложена въ основитъ на човѣшкия духъ. Вѣрата, упованието и саможертвата идватъ отъ едни и сжщи дълбочини. Вѣрата иде отъ божествената искра въ човѣшкия духъ, отъ съпричастнето му въ първопричината, въ творческото начало, въ Бога. Вѣрата насочена къмъ свѣта е творческото начало на човѣшкия духъ. Всѣко творчество е пробивъ въ механиката и логиката. Да творишъ, значи да вѣрвашъ. Вѣрата насочена къмъ Бога е религия, изразъ на отношението на личността и нацията къмъ Бога, на съпричастнето въ него и на зависимостта на личното и национално битие отъ него. Затова религиозното чувство е въ основата си отъ сжщия родъ, отъ който е и националното чувство. И въ двата случая е на лице чувството за личното отношение къмъ едно надлично битие, за съпричастнето въ него и за зависимостта отъ него. Религиозното чувство е личното отношение къмъ абсолютното битие и въ тоя смисълъ се явява предпоставка и основа на националното чувство.

Реалистиченъ, признаващъ личността и надличнитъ единства, национализъмътъ не може да не схване религиозното отношение като едно отъ основнитъ отношения на нацията. Това не значи, че религията трѣбва да оформи новата култура и новата общественостъ; тя, обаче, трѣбва да бжде климата имъ. Тя трѣбва да прониква личността, културата, обществеността, да ги преобразява, да ги прави по-радостни, по-слънчеви, по-чисти, по-близки до Бога.

Религиозното отношение на нацията трѣбва да изразява нейната сжщностъ, да съответствува на основнитъ ѝ стремежи и да ги осмисля религиозно. Основниятъ стремежъ на българската нация къмъ социална правда може да бжде религиозно осмисленъ само въ християнството. Самото християнство е религиозно осмисленъ стремежъ къмъ социална правда. Между християнството и национализма нѣма и не може да има противорѣчии. Откъсването отъ свѣта за спасяване на собствената душа не е християнско. Човѣчеството се спасява чрезъ жертвата на Христа. Човѣкъ се спасява чрезъ жертвата за другитъ. Личното усъвършенствуване, което изисква християнството, е възможно само въ служба на социалната правда и на нацията. Християнството не изисква

отчуждение отъ свѣта, а подчиняване личността на надличнитъ единства, на надличното битие. Истинскиятъ животъ не е въ индивидуалния животъ на личността, а въ живота ѝ въ надличнитъ единства, въ надличното битие и, въ най-висока степенъ, въ абсолютното битие. Християнството подчертава идеята за човѣка, безъ да отрича идеята за нацията. То признава държавата и иска да ѝ се отдава нейното. Идеята за интернационалната общностъ е чужда на християнството. То иска да бжде проповѣдвано само на човѣци, а на народи и езици. То зачита народитъ и езицитъ и ги обединява не въ човѣчеството, а въ Бога.

Християнството има история и остава исторически обусловено въ нея. Затова, отначало проповѣдвано само на еврейтъ, то можеше да каже, че не е добре кучетата да ядатъ хлѣба на децата. Чуждо на еврейския духъ и невъзприето отъ него, то намѣри почва всрдѣ другитъ народи на Римската империя. Възникнало и разрастнало се въ границитъ на Римската империя въ епохата, когато се създаваше имперското и национално единство, християнството по необходимостъ разви насока имперска, противъ „локалния патриотизъмъ“. Тази негова имперска и национална насока го наложи по време на възникванетоъ имъ чрезъ обединяване на племената на новитъ нации, образувани на мѣстото на римската империя и по границитъ ѝ. Религиозното отношение на затвърденитъ нации намѣри организиранъ изразъ въ националнитъ църкви. Националната църква не противорѣчи на вселенския принципъ на християнството. Вселенската църква не е организация, а идея. Само римо-католичеството схваща вселенския принципъ като организационенъ принципъ на едно реално единство. Но национални църкви се образуваха все пакъ и въ римо-католическия свѣтъ, било вътре въ него, като галиканската църква, било отдѣляйки се отъ него, като англиканската църква.

Националната църква е условие за национална солидарностъ. Идеята за необходимостта отъ национална църква, като елементъ на национална организация и условие за национална солидарностъ, безъ която нацията и държавата не могатъ да пребждатъ, е съществувала винаги въ християнския Изтокъ. Нашата история дава, ако не първия, въ всѣки случай най-яркия примѣръ. Известна е борбата за национална църква на ханъ Борисъ, воденъ отъ мисълта, че безъ национална църква националната солидарностъ и държавата не могатъ да се считатъ затвърдени. Историята оправда това. Въ българската църква нацията ни се осъзна. Презъ византийското и турското робство църквата ни остана един-

ствената организация на националното единство. Отъ монастирската килия на единъ монахъ, събралъ въ себе си духа на българската църква, излѣзе искрата на националното ни възраждане. Пакъ въ борбитъ за българската църква българската нация се осъзна и се подготви за политическото си освобождение. Българската църква бѣ стража на общо-българския идеалъ следъ Берлинския договоръ. И днесъ единствената организационна връзка между отечеството ни и българитъ въ Америка остава българската църква.

Църквата е национална уредба, национална организация. Изразъ на религиозното и политическото отношение на нацията, съответно, църква и държава иматъ обща основа и не могатъ да бждатъ въ противорѣчие, шомъ бждатъ правилно разграничени. Църква и държава трѣбва да зачитатъ сферитъ на дейността си. Тѣ трѣбва да съгласуватъ дейността си, съ огледъ на едно по-пълно осществяване основнитъ стремежи на нацията за социална правда и национална мощъ. Църквата, като организация и общественостъ, трѣбва да се подчинява на държавата, която е отговорната организация за осществяване основнитъ стремежи на нацията. Държавата, отъ своя страна, трѣбва да се подчинява на църквата по отношение религиознитъ и догматически въпроси. Това е отношението между църква и държава, което винаги е съществувало въ християнския Изтокъ. Опититъ въ ново време православната църква да се политизира, да обоснове своя независимостъ или надмощие по отношение на държавата, сж западно влияние, римо-католически уклонъ отъ традициитъ на източната църква.

Защитата на църквата срещу враговетъ ѝ може и трѣбва да се води и съ политическитъ срдѣства на държавата. За настѣпленото си, обаче, църквата трѣбва да разчита само на себе си и на своята пропаганда. Съществуванетоъ на национална църква определя положението на другитъ изповѣдания, които не могатъ да бждатъ национална уредба. Това въ никой случай не означава и не трѣбва да води преследванетоъ имъ съ срдѣствата на държавата.

Националниятъ характеръ на българската църква изисква да не се създаватъ непреодолими прегради между българите. Недопустимо е, штоо православниятъ грѣкъ, русинъ, румѣнинъ и пр. да ни бжде по-близкъ отъ православния или иновѣрния българинъ. Въ името на религиозното единство не бива да се руши националното единство. Пълното обхващане на българската нация въ българската църква трѣбва да бжде нашъ идеалъ. Ал. Бѣлевъ

Около единъ поздравъ

Наспорилъ бѣше Богъ благодатната българска земя съ толкова много политически билки, цвѣта и цвѣтове, че джгата, нѣкогашниятъ символъ на пѣстрота; стѣснително започна да бледнѣе предъ тѣхното многолико велелепие. Бѣхме се превърнали въ народъ само отъ борци за народно добруване. Като истински сръдновѣковни алхимици день и нощъ се трудѣхме да превърнемъ всѣка своя дарба и закостеняла бездарностъ въ благороденъ металъ. Душитѣ си дори охотно давахме подъ наемъ често пѣти най-разкошно мобилирани съ всички необходими за целта атрибути... Все за народа!

Културно-научнитѣ интереси на мнозина биваха презъ цѣлъ животъ съ завидна упоритостъ съсрѣдоточени върху проблема, какъ най-лесно може по чисто механиченъ начинъ да се минава отъ оранжев-червеното въ слънчевия спектъръ къмъ винено-червеното и обратно. И, трѣбва да признаемъ, постигнаха знаменити успѣхи. Мнозина отъ тѣхъ времето направи нѣщо като академици на нашата политическа действителностъ.

Такъвъ единъ общественикъ, струва ми се, който четири десетилѣтия най-малко мачка между прѣститѣ си душата на младежъта, докато я изпусне на земята като безформена топка глина, нададе неотдавна въ парламента тревоженъ вѣкъ: Спасявайте младежъта! Защото тя се поздравявала не така, както трѣбва, а „иначе“.

Поздравѣтъ, това е, може би, най-консервативното отъ консервативнитѣ нѣща, най-трудно промѣнчивото въ живота на човѣка отъ старо време до сега. Почти у всички народи той е единъ жестъ, чийто простъ смисълъ е, да засвидетелствувашъ нѣкому, че той е близо до сърцето ти, сладъкъ на душата ти и по-високопоставенъ отъ ума ти. Той е знакъ за всички видове примирение, подчинение, послушание, вѣрностъ, честъ и почитъ за всички времена.

Единъ отъ старитѣ арабски пѣтешественици, който посетилъ нѣкога столицата на нашитѣ далечни прадеди прабългаритѣ край Волга, ни е оставилъ ценни сведения за поздравяване на ония, чийто име като народъ носимъ.

Когато царьтъ идва на пазаръ, казва пѣтешественикътъ, всѣки става, снематъ шапката си и я поставя подъ мишницата. Това прави и всѣки, който влиза при царя, дори децата и братята му. Всѣки, който седне предъ царя, сѣда на колѣна.

Та нима всичко това не сж картинки отъ живота още наша действителностъ? Нима майка ми на село, незасегната отъ съмнителната градска култура, не изразява почитьта си къмъ пола, учителя, жмата и всѣки по-високо-

поставенъ отъ нея точно по сжщия начинъ — чрезъ ставане на крака?

Стѣснително навелъ глава, плахо пилва кожената си шапка, смѣква я покрай гърдитѣ си и я пѣхва подъ мишницата — та това е братъ ми, изправенъ не предъ царя, а предъ сжддията, предъ всѣки малко „по-голямъ“ отъ него!

А какъ сѣда на софрата снахата предъ свекъра си, внукътъ предъ дѣдо си, кумецътъ предъ кума си, неговия духовенъ баща? Предъ кума се сѣда само на колѣна, както се сѣда въ църква при най-тържественитѣ моменти отъ богослужението, когато трѣбва да подчертаемъ своята най-дълбока почитъ къмъ нѣщо.

Дори ако нѣмаше нищо общо между насъ и приволжскитѣ българи, пакъ тоя примѣръ е особено характеренъ като свидетелство за непромѣнчивостъта на поздравяване презъ вѣковетѣ дори у далечни единъ на другъ народи.

Е добре, кой ще ми каже, че не е донесенъ сжщо отъ брѣговетѣ на Волга или презъ Карпатитѣ нѣкъде отъ далечнитѣ руски степи и другъ единъ поздравъ, който азъ виждамъ всѣки день?

Малко грубата, непривикнала на рѣзки движения ржка на нашата селянка, тази истинска пазителка на старитѣ народни традиции, свита подъ правъ жгълъ при лагетъ, съ дланъ обрнута къмъ земята, бавно се дигъ почти до височината на рамото и пакъ бавно се отпуска. Още малко и тя би дошла до мѣстото, дето церемонията налага да се задържи по-дълго, за да се превърне поздравѣтъ въ козируване. Отъ тукъ пѣкъ, ако вътрешната пружина, която я движитъ, трѣбва да изрази малко по-силенъ възторгъ и по-дисциплинирано да подчертае чувството ти предъ човѣка, когото удостоява, та сжщата ржка би достигнала височината на главата, за да се превърне въ другъ единъ поздравъ.

Дори тѣй високо вдигната, една истинска българска ржка все още не е достатъчно сериозенъ поводъ, за да бжде спрѣно върху нея вниманието на двеста души, предъ които животътъ е сложилъ високата и благородна задача да промишляватъ неуморно и съ повече сериозностъ за сждбинитѣ народни.

Но божие наказание виси надъ главитѣ на ония, чийто общественъ погледъ виждатъ само отъ оранжевито до винено-червеното. Голѣмитѣ въпроси може да се внятъ на орляци надъ главитѣ имъ, но тѣ сж орисани да не виждатъ по-далечъ отъ носа си. Защото погледътъ имъ е застиналъ, а душитѣ имъ сж изсушени отъ денонощнитѣ имъ трудове да превръщатъ чуждото „благо“ въ благоденствие за себе си. Тѣ никога не дочитатъ молитвата си до край, за да не кажатъ: „И избави насъ отъ лукаваго!“

Д. П.

Събитията въ Румъния

Въ Румъния Кодреану създаваше силно национално движение. За внимателния наблюдателъ бѣше ясно, че то ще се наложи на румънската обществено-политическа действителностъ. Представителитѣ на старитѣ румънски партии, свикнали да ръководятъ политическия животъ на страната и да иматъ монопола на властьта, помислиха, че е достатъчно да откраднатъ националнитѣ идеи, за да поведатъ нацията. Мисльта бѣше нещастна. Съ крадени идеи нация не може да се води. Не е достатъчно да се кичишъ съ националнитѣ идеи или дори да работишъ за тѣхъ, щомъ не вѣрвашъ въ тѣхъ, щомъ тѣ не сж съкровенъ изразъ на цѣлата ти личностъ, щомъ тѣ не те изпълватъ дѣлния и не те владѣятъ дѣлно до степѣнъ да дадешъ живота си за тѣхъ. Само съ пламъка на искрената вѣра може да се вземе любовта на нацията, да се запалитъ мисльта и надеждитѣ ѝ, да се запали вѣрата ѝ, да се превърне волята ѝ въ дѣло.

Споредъ вестницитѣ, румънското правителство е решило да вземе като свои лозунгитѣ на Желѣзната гвардия, за да отнеме лочвата ѝ. Напраздно ще бжде! Вестницитѣ посочватъ примѣрно лозунга за давана земя на селянитѣ. Но тѣзи селяни, които вѣрваха съ Желѣзната гвардия, вѣрваха съ нея не заради самия лозунгъ, а защото той идваше отъ любовта къмъ народа и земята. Кодреану можеше утре да не осъществи този лозунгъ и сждитѣ селяни пакъ щѣха да вѣрватъ съ него, благодарни за искреното и братско чувство. Правителството на пархирхъ Миронъ днесъ или това на Татареску утре може да осъществи лозунга, но маситѣ ще останатъ хладни. Материалното си благополучие румънскитѣ селянини нѣма да иска да получи отъ чокойска ржка. Той ще вземе, каквото му даватъ, и пакъ ще остане недоволенъ. Човѣшкото око е ненаситно и ще види веднага недостатъци и несправедливости, както на времето при реформата на Царь-Освободителя въ Русия. Материалното задоволяване не е задоволяване. Материалното благополучие не е всичко дори за отдѣлния човѣкъ, още по-малко за нацията. Важно е да създадешъ материално благополучие на народа, но още по-важно е, да спечелишъ душата му. Нѣкои въ материалното благополучие може да видятъ сръдството за спечелване душата. Вѣрно е, че и то е сръдство. Ала трѣбва да се плаща съ пари само тамъ, където нѣма любовь. И затова не може да се предскаже добро за бждещето на румънското развитие.

Отъ това, което става въ Румъния, ние, като българи, е добре да вземемъ поука.

А. Б.

9 „подвига“ — 9 герои

7 май 1886 г. въ Берлинъ. Евреинтъ студентъ Фердинандъ Коенъ извършва несполучливъ атентатъ върху Бисмаркъ.

6 септемврий 1901 г. въ Буфало, Америка. Полскиятъ евреинъ Леонъ Ниманъ застрелва председателя на Съединенитѣ щати Макъ Кинлей. Съучастничка му е еврейката Ема Голдманъ.

14 септемврий 1911 г. въ Русия. Пада убитъ вътрешниятъ министъръ Петъръ Столипинъ. Атентаторъ е евреинтъ Мордка Боровъ.

28 юний 1914 г. Сараево. Австрийскитъ престолонаследникъ бива убитъ отъ единъ евреинъ Гаврило Принчипъ.

21 октомврий 1915 г. въ Виена. Евреинтъ Фридрихъ Адлеръ застрелва австрийския министъръ-председателъ графъ Щюркъ.

25 май 1926 г. Парижъ. Евреинтъ Шварцбартъ убива хетмана на Украйна — Петлюра.

На едно работническо събрание презъ 1924 г. студентката-еврейка Дора Капланъ простреля гърдитѣ на Ленинъ, който се борѣше срещу евреина Трошки. Ленинъ почина отъ последствията на тѣзи рани.

15 септемврий 1926 г. Въ Съединенитѣ щати евреинтъ Вайсъ отне живота на губернатора Хай Лонгъ.

14 януарий 1930 г. Между убийцитѣ на Хорстъ Веселъ сж и евреинтъ Сали Епшанъ и Елза Коинъ.

Една наша дата: 16 априлъ 1925 год. Като атентаторъ въ „Света Недѣля“ биде осъденъ и обесенъ Фридманъ.

Какъ се посрѣща „Проломъ“

(Изъ едно писмо до редакцията)

Получаването на първия брой отъ двуседмичника за напредъка на българщината „Проломъ“ внесе радостъ до слози. Наблюдаваме картината: Единъ тича и казва на своя другаръ: Сп. „Проломъ“ е пристигнало. Азъ първи го видѣхъ въ хлѣбарницата на бай Кирило. Вториятъ се затичва и съобщава това на свои другари, тѣ — на други. Мило и сърдечно другари се радватъ заради успѣха на сп. „Проломъ“. Всички тичатъ и питатъ: „Къде е, да го видимъ и ние?“ Най-после първиятъ брой е въ ржцетѣ ни. Радостъта е всеобща. Страницитѣ шумно се разгръщатъ. Всѣки е устремилъ погледъ въ заглавията на статитѣ и отдолу авторитѣ имъ.

А!... този познавамъ, чувствувамъ го близъкъ до себе си. Ами този... разправяно ми е за него. Все добри българи.

Обещавайки тържествено, ние влизаме въ борбата, да работимъ за напредъка на българщината до пълна победа!

Н. К.

Тежко положение

порежд в-къ „Зора“ отъ 13 того, в-къ „Румъния“ (6. XII.) пише:

„При новото положение на чехословацката държава, положението на румънитъ въ Подкарпатска Украйна е станало критическо, както бѣ описано и отъ нашия професоръ Йорга въ една негова конференция. Връщаме се на този аргументъ, защото ежедневно сме въ връзка съ тежкото положение на тия румъни, положение, което ни кара много да се замисляме и ни налага да се интересуваме отъ тѣхъ, за да можемъ да попрѣчимъ евентуално на една катастрофа, която може да сполети нашето население отвъдъ Тиса.“

Тежко положение — предстояща катастрофа! И именно румънцигъ (начело съ Йорга) иматъ най-големо право да се разплачатъ за четири свои селца, защото създадоха образцово положение за чуждитѣ малцинства въ своята държава.

Ржчната продажба

на списание „Проломъ“ въ София става само на следнитѣ будни:

1. Асенъ Димитровъ — „Царь-Освободителъ“ и „Раковски“.
2. „Раковски“ и „Дондуковъ“.
3. Б дната подъ „Кооп“.
4. Р-дъ Гечковъ — срещу Пощата.
5. „Мария Луиза“ и „Дондуковъ“.
6. Княжевската спирака.
7. К.фене „Македония“.
8. „Царица Иоанна“ и „Солунска“.
9. Ор овия мостъ
10. Груевъ — „Търговска“ и „Дондуковъ“.
11. Бул. „Македония“, 1.
12. „Графъ Игнатиевъ“ — моста.

Цената на о дѣлния брой е 3 лева

— Хармонизацията и инструментацията на българския химнъ „Шуни Марица“, които сж вече официално възприети, сж направени отъ . . . Бенсунанъ.

Преди нѣколко седмици въ София се е случило следното събитие:

На една маса въ кафене „България“ сѣда кореспондентътъ на английския вестникъ „Таймсъ“ г. Дамяновъ. На сжщата маса по-диръ нѣколко минути си намира мѣсто и евреинътъ г. Саулъ Мезанъ, нѣщо като журналистъ. Когато следъ известно време къмъ сжщата маса се приближава кореспондентътъ на германската телеграфна агенция г. Райтфелдъ и пожелава да размѣни нѣкакви мисли съ г. Дамяновъ, неочаквано къмъ него се обръща Мезанъ съ думитѣ: „Не можете да седнете на тази маса. Азъ съмъ евреинъ, а Вие сте националъ-социалистъ и, както въ Вашето отечество евреитѣ не ги търпятъ, така и азъ не мога да позволя да седнете на моята маса“. Г-нь Райтфелдъ благоприлично и мълчаливо се отдалечилъ.

Ние питаме:

1. Отъ кога България стана „отечество“ на евреитѣ, съ което тѣ могатъ да разполагатъ както искатъ?

2. Кой има право да указва и оспорва гостоприемство на чуждестраннитѣ кореспонденти, когато е международно правило тѣ да бждатъ приемани такива, каквито сж?

3. Отъ къде черпи куражъ този г. Мезанъ да разполага съ наситѣ въ България?

Историята завършва съ това, че всички германски журналисти въ столицата сж напустнали дружеството на чуждестраннитѣ кореспонденти. А кой ще плати масрафа на цѣлата история?

Печатница „ПРАВО“, ул. Бачо Киро 2 — София

Отговорен редакторъ: Стефанъ Поповъ, ул. „Евлоги Георгиевъ“ 33 София. Пощенска чекова сметка 39 57, София. Годишенъ абонаментъ 60 лева. Ржчници се приематъ само когато сж напечатани на пишуща машина, на една страница, съ нормални междуредия и бѣло поле.